

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 7096
Ημερομ. Κατάθεσης: 1/9/2022

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Α΄ ΑΘΗΝΩΝ

31 Αυγούστου 2022

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Κώστα Σκρέκα.

Θέμα: «Οι επιδόσεις της χώρας μας στην εφαρμογή του νόμου για την κατανάλωση πλαστικών.»

Κύριε Υπουργέ,

Τα κράτη μέλη σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2019/904 λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξη φιλόδοξης και σταθερής μείωσης της κατανάλωσης των πλαστικών προϊόντων μίας χρήσης με απώτερο σκοπό την αισθητή αναστροφή των αυξητικών τάσεων στην κατανάλωση. Η προαναφερόμενη οδηγία περιγράφει σειρά μέτρων σε επίπεδο κρατών μελών, ώστε να σταματήσει η διάθεση στην αγορά κάποιων ιδιαίτερα προβληματικών πλαστικών μιας χρήσης και να περιοριστεί η κατανάλωση πλαστικών.

Ωστόσο, σύμφωνα με την έκθεση του WWF Ελλάς, οι επιδόσεις της χώρας μας στην εφαρμογή του νόμου για τα πλαστικά μιας χρήσης βρίσκονται επεικώς κάτω από τη βάση. Ακολουθώς παρατίθενται κάποια από τα πλέον προβληματικά σημεία στην εφαρμογή του νόμου με βάση την έκθεση:

“Α. Τα πλαστικά καλαμάκια εξακολουθούν να κατακλύζουν την αγορά. Βάσει του νόμου, 9 πλαστικά είδη μιας χρήσης (μπατονέτες, μαχαιροπίρουνα, πιάτα, καλαμάκια, αναδευτήρες ποτών, στηρίγματα μπαλονιών, περιέκτες τροφίμων και ποτών από φελιζόλ) θα έπρεπε να τεθούν εκτός αγοράς από 3/7/2021 και το αργότερο έως 3/5/2022. Στην πράξη όμως εξακολουθούμε να παρατηρούμε υπερβολική κατανάλωση σε πλαστικά καλαμάκια, μιας και όπως φαίνεται, ελλείψει ελέγχων, έχει δημιουργηθεί ένα παρακύκλωμα παράνομης διάθεσης αυτών των ειδών.

Β. Κακή εφαρμογή των ρυθμίσεων για πλαστικά κύπελλα και φαγητοδοχεία. Ο νόμος επιβάλλει από 1/1/2022 εισφορά 5 λεπτών για κάθε κύπελλο ή φαγητοδοχείο μιας χρήσης και 5 λεπτά για το καπάκι τους. Προβλέπει επίσης να ενημερώνονται οι πολίτες για τη δυνατότητα να ψωνίζουν με δικό τους σκεύος τρόφιμα και ποτά από λιανεμπόριο και καταστήματα εστίασης και να κερδίζουν έκπτωση. Στην πράξη όμως, τα καταστήματα στη συντριπτική τους πλειονότητα δεν ενημερώνουν τους πολίτες για τη δυνατότητα αγορών με δικά τους σκεύη, ενώ καταγγελίες από φορείς της αγοράς αναφέρουν πως σε αρκετές περιπτώσεις η εισφορά έχει ενσωματωθεί στην τελική τιμή πώλησης των προϊόντων και δεν αποδίδεται το περιβαλλοντικό τέλος στην Πολιτεία, πράγμα που οδηγεί σε απώλεια εσόδων για το κράτος της τάξης των πολλών εκατομμυρίων ευρώ.

Γ. Δημόσιες βρύσες μόνο στα χαρτιά. Ο νόμος περιλαμβάνει διάταξη βάσει της οποίας οι δήμοι υποχρεώνονται από 1/7/2021 να διαθέτουν κοινόχρηστες βρύσες προς

δωρεάν διάθεση πόσιμου νερού σε δημοτικές αθλητικές εγκαταστάσεις και σε δημοτικές παιδικές χαρές, καθώς και να επεκτείνουν το δίκτυο με κοινόχρηστες βρύσες σε χώρους συνάθροισης κοινού εντός των ορίων της αρμοδιότητάς τους. Στην πράξη, οι δημόσιες βρύσες εξακολουθούν να αποτελούν είδος προς εξαφάνιση σχεδόν στο σύνολο των μεγάλων αστικών κέντρων και δεν έχει προχωρήσει επαρκώς η επέκτασή τους.

Δ. Άκρως προβληματικές μεθοδεύσεις στη δημιουργία συστήματος επιστροφής εγγύησης για πλαστικά μπουκάλια. Με τον νόμο προβλεπόταν να λειτουργεί από τις 5/1/2023 -δηλαδή σε λιγότερο από 5 μήνες από σήμερα- ένα πανελλαδικό σύστημα επιστροφής εγγύησης για τα πλαστικά μπουκάλια (αλλά και για μπουκάλια γυαλιού και αλουμινίου). Βάσει αυτού, ο καταναλωτής κατά την αγορά ενός προϊόντος σε πλαστικό μπουκάλι καταβάλλει ένα έξτρα τίμημα, το οποίο θα λαμβάνει πίσω όταν επιστρέφει το άδειο μπουκάλι σε σημεία επιστροφής. Η διεθνής εμπειρία δείχνει πως αυτό το σύστημα είναι το πλέον κατάλληλο για να καταφέρει η χώρα να συλλέγει και να οδηγεί στην ανακύκλωση σχεδόν το σύνολο των 2-2,5 δισεκατομμυρίων πλαστικών μπουκαλιών που καταναλώνονται στην Ελλάδα σε ετήσια βάση. Όμως, στην πράξη παρατηρούμε δυσοίωνες εξελίξεις γύρω από την εφαρμογή του. Ο νόμος 4736/2020 προέβλεπε την ύπαρξη ενός ενιαίου πανελλαδικού συστήματος, όμως με νόμο του Ιουλίου 2021 (ν. 4819/2021) καταργήθηκε αυτή η πρόβλεψη και δίνεται το πράσινο φως για δημιουργία πολλών συστημάτων επιστροφής εγγύησης. Αυτό είναι κάτι που πολλοί φορείς της αγοράς, αλλά και το WWF Ελλάς, θεωρούν καταστροφικό, μιας και είναι πολύ πιθανό να παρατηρηθούν παλινωδίες και φαινόμενα αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των συστημάτων. Επιπρόσθετα, ενώ ο νόμος του 2020 (ν. 4736/2020) όριζε την 5^η Ιανουαρίου 2023 ως ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του συστήματος επιστροφής εγγύησης, με πρόσφατο νόμο που εκδόθηκε πριν λίγες μέρες (ν. 4964/2022), η έναρξη λειτουργίας μετατίθεται για τις 3 Ιουλίου 2023. Παράλληλα, ο νόμος του 2020 προέβλεπε πως έως τις 3/7/2021 θα έπρεπε να είχε εκδοθεί κοινή υπουργική απόφαση σχετικά με το πεδίο και πλαίσιο εφαρμογής του συστήματος επιστροφής εγγύησης. Όμως τελικά αυτή η απόφαση εκδόθηκε με ένα χρόνο καθυστέρηση (στις 21/7/2022) και τα περιεχόμενά της περισσότερο συσκοτίζουν παρά δίνουν ένα σαφές στίγμα για την εφαρμογή του συστήματος. Η υπουργική απόφαση μάλιστα ορίζει με σχεδόν αυθαίρετο τρόπο ένα εγγυοδοτικό αντίτιμο της τάξης των 0,10-0,15€ για κάθε φιάλη, τιμή πολύ χαμηλή σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες που έχουν εμπειρία στην εφαρμογή συστήματος εγγυοδοσίας (πχ. Γερμανία και Ολλανδία 0,25€).

Βάσει της εμπειρίας από άλλες χώρες της ΕΕ, για να λειτουργήσει αποτελεσματικά ένα σύστημα επιστροφής εγγύησης θα πρέπει όλες οι λεπτομέρειες λειτουργίας του να έχουν οριστεί τουλάχιστον 12-18 μήνες πριν την έναρξη λειτουργίας και να έχει λάβει χώρα εκτενής διάλογος και κατάρτιση όλων των εμπλεκόμενων. Παρά την παράταση που δόθηκε για την έναρξη λειτουργίας της εγγυοδοσίας, είναι πολύ πιθανό να προκύψουν νέες καθυστερήσεις ή η εφαρμογή να ξεκινήσει με κακό τρόπο.”

Κατόπιν των ανωτέρω ερωτάται ο κ. Υπουργός:

- Ποια είναι τα μέτρα που προτίθεστε να λάβετε ώστε να καταστεί εφικτή η αποτελεσματική μείωση της υπερβολικής κατανάλωσης πλαστικών στη χώρα μας όπως περιγράφεται από την έκθεση του WWF Ελλάς;

Η ερωτώσα Βουλευτής

Αγγελική Αδαμοπούλου
Ανεξάρτητη Βουλευτής Α΄ Αθηνών